

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F.J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 185. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holberg10-shoot-idm140342680615488.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Det er saa langt fra, at jeg paatrykker nogen mine Meeninger, at jeg ikke engang beder nogen at antage dem: jeg beder at randsage i Steden for at troe, saasom Forbindelse til at troe er vanskelig at fatte; thi enten troer man, hvad man begriber eller hvad man ikke begriber; troer man hvad man begriber, saa er det ingen Merite, efterdi man ikke kand troe anderledes, ligesom det er ingen Merite at see en Ting saaledes, som den stiller sig for Øjnene: hvis man troer hvad man ikke begriber, troer man, hvad man ikke bør troe, og i saa Maade troer galt, endskiønt man troer ret; thi ingen kand siges at troe ret, som troer mod sin egne Sandser. Jeg bifalder derfor ikke dem, der ideligen raabe: *troe! troe!* jeg seer heller, at de raabe: *randsag!* saasom det staaer udi et Menneskes Magt at randsage, 186 men ikke at troe, eller at see en Ting anderledes end den synes, med mindre man vil tage det Ord: *Troe*, udi en vis Meening, og derved alleene tilkiendegive, at Mennesket maa til side sætte alle Præjudicia, og med Flid og Agtsomhed examinere hvad som læres. Hvis det ikke skeer i den Meening, byder man forgieves at troe. Jeg vil ikke tale om, at enhver ved Befalninger eller Opmuntringer til at troe, gjør Troen suspect. En Kiøbmand der haver gode Varer, beder ingen at troe, men selv at prøve og smage: thi hvis han det ikke gjør, maa man holde hans heele Kram suspect. Hvad kand være selsommere end at recommendere Synens, Hørelsens og Forstandens Brug i alle verdslige Ting, men at fraraade den alleene udi Saligheds Sager. Jeg fordømmer ingen, som ønsker at blive salig og arbejder derpaa. Jeg fordømmer heller dem, der sætte andre til rette for det, som de selv hemmeligen approbere, eller dem, som offentligen bekiende det, som de hemmeligen belee; thi det eene er at fare vild, det andet er at bespotte GUD. Saadanne Meeninger haver jeg udi Religionen, som jeg dog ingen paatrykker. Om de samme ere vildfarende eller ikke, tilstiller jeg andres Domme. Hvis jeg vildfarer herudi, saa vildfarer jeg bona fide imod min Villie og efter nøje Examen, som undskylder en Vildfarelse. Thi jeg ligner en saadan Vildfarende med en aarvaagen Styrmand, der nøje giver Agt paa Vind, Strøm og Grund, og dog kommer lidet af den rette Cours; en Retroende uden Examen derimod ligner jeg med en doven og søvnagtig Pilot, hvilken ingen Agt giver paa sin Post, og dog af en Hendelse kommer udi Havnen. Hvad Dom man kand fælde over den eene og den anden, er let at begribe. Tertullianus siger vel: Si quis quid ignorat, suo vitio ignorat, det er: hvis nogen vildfarer, er det hans egen Skyld. Men dette er ikke altid saaledes; thi manges vildfarer efter nøje Examen, og kand jeg for min Part sige, at hvis jeg farer vild, saa haver det kostet mig meere at vildfare, end det haver kostet mange andre at troe ret.